

Doç. Dr. Mehmet ŞENGÜL

BORÇLAR HUKUKU GENEL HÜKÜMLER

**Konu Anlatımı
Çözümlü Deneme Sınavları**

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM BORÇLAR HUKUKUNA İLİŞKİN GENEL ESASLAR

§ 1. BORÇLAR HUKUKUNUN KONUSU	1
§ 2. BORÇLAR HUKUKUNUN GENEL KAVRAMLARI.....	2
I. BORÇ ve BORÇ İLİŞKİSİ	2
II. EDİM	3
III. BORÇ VE SORUMLULUK	5
§ 3. BORÇ İLİŞKİSİNDEN DOĞAN HAKLAR ve YÜKÜMLER	7
I. BORÇ İLİŞKİSİNDEN DOĞAN HAKLAR	7
A. Alacak Hakkı ve Talep	7
B. İkinci Derece (Tâli) Hak ve Yetkiler.....	9
C. Asıl Borca Bağlı Haklar (Alacağın Ferileri).....	10
D. Yenilik Doğuran Haklar	11
E. İtiraz ve Def'iler	14
II. BORÇ İLİŞKİSİNDEN DOĞAN YÜKÜMLER.....	17
A. Asli Edim Yükümleri.....	17
B. Tali Yükümler	18
C. Yan Edim Yükümleri	18
§ 4. BORÇLAR HUKUKUNA HÂKİM OLAN PRENSİPLER.....	19
I. İRADE SERBESTİSİ PRENSİBİ.....	19
A. Sözleşme Özgürlüğü Prensibi.....	19
B. Sözleşmenin Tipini Seçme Serbestisi Prensibi.....	21
II. BORÇ İLİŞKİSİNİN NİSBİLİĞİ (KİŞİSELLİĞİ) PRENSİBİ ...	21

A. GENEL OLARAK.....	21
B. NİSBİ HAKLARIN KUVVETLENDİRİLMESİ (KİŞİSEL-ŞAHSİ HAKLARIN TAPU SİCİLİNE ŞERHİ) ...	24
a. Genel Olarak	24
b. Tapu Kütüğüne Şerhi Mümkün Nisbi (Kişisel- Şahsî) Haklar.....	26
1. Sözleşmeden doğan önalım (şufa) hakkı (TMK m. 735) ..	27
2. Şerh edilmiş alım (iştirâ) hakkı (TMK m. 736).....	27
3. Şerh edilmiş geri alım (vefa) hakkı (TMK m. 736)	28
4. Taşınmaz satış vaadinde alıcının hakkı (Tapu Kanunu m. 26/V)	28
5. Arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesinden doğan haklar (TMK m. 1009/I; TST m. 55/c)	29
6. Taşınmaz kirası ve ürün kirasında kiracının kiralanan şeyi kira sözleşmesi süresince kullanımına ilişkin alacak hakkı (TBK 312, 358).....	30
7. Bağışlayana dönme şartına bağlı bağışlamalarda, bağışlayanın hakkı (TBK m. 292)	30
8. Diğer nisbi (kişisel-şahsî) haklar.....	30
III. BORÇ İLİŞKİLERİNİN SINIRLI SAYIDA OLMAMASI PRENSİBİ.....	31
§5. EKSİK BORÇLAR.....	31
I. KUMAR ve BAHİSTEN DOĞAN BORÇLAR.....	32
II. EVLENME SİMSARLIĞINDAN (TELLALLIĞINDAN) DOĞAN BORÇLAR.....	33
III. AHLÂKİ GÖREVLERDEN DOĞAN BORÇLAR.....	33
IV. ZAMANAŞIMINA UĞRAMIŞ BORÇLAR	34

İKİNCİ BÖLÜM BORCUN KAYNAKLARI

BİRİNCİ KISIM HUKUKİ İŞLEMLER VE ÖZELLİKLE SÖZLEŞMELERDEN DOĞAN BORÇLAR

§ 1. GENEL OLARAK HUKUKİ İŞLEMLER	37
I. HUKUKİ İŞLEMLERİN HUKUKİ FİİLLER ARASINDAKİ YERİ	37
A. Hukukî Olaylar	37
B. Hukukî Fiiller	38
a. Hukuka Aykırı Fiiller	38
b. Hukuka Uygun Fiiller	39
1. Bilgi veya Tasavvur Açıklamaları	39
2. Duygu Açıklamaları	39
3. İrade Açıklamaları	40
i. Hukukî İşlemler	40
ii. Hukukî İşlem Benzeri Fiiller	41
iii. Maddî Fiiller	42
II. HUKUKİ İŞLEMLERİN ÇEŞİTLERİ	42
A. Hukukî İşleme Katılan Taraflar Bakımından	42
a. Tek Taraflı Hukukî İşlemler	42
b. Çok Taraflı Hukukî İşlemler	43
1. Sözleşmeler (Akitler)	43
i. Tek Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmeler	44
ii. İki Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmeler	44
2. Kararlar	45
B. Hukukî İşlemin Mal Varlığına Yaptığı Etki Bakımından	46
a. Borçlandırıcı (Taahhüt) İşlem	46
b. Tasarruf (Harcama) İşlemi	47

c. Borçlandırıcı (Taahhüt) İşlem ve Tasarruf (Harcama) İşlemi Arasındaki İlişki.....	48
C. Hukukî Sonucun Etkili Olacağı Zaman Bakımından.....	50
a. Sağlararası Hukukî İşlemler.....	50
b. Ölüme Bağlı Hukukî İşlemler.....	50
III. HUKUKİ İŞLEMLERDE EHLİYET.....	50
A. Hak Ehliyeti.....	51
B. Fiil Ehliyeti.....	51
a. Hukuka Aykırı Filler Açısında Fiil Ehliyeti (Haksız Fiil Ehliyeti).....	52
b. Hukukî İşlemler Yapabilme Açısından Fiil Ehliyeti (Hukukî İşlem Ehliyeti).....	52
§2. SÖZLEŞMELER.....	53
I. SÖZLEŞMEDE TARAFLARIN UYUŞMASI.....	53
A. İrade Beyanı.....	53
a. Sübjektif Unsur (İrade Unsuru).....	53
1. Fiil İradesi.....	54
2. İşlem İradesi.....	54
3. Beyan İradesi.....	54
b. Objektif Unsur (Beyan Unsuru).....	55
B. İrade Açıklamalarının Rolü.....	56
C. Sözleşmede Üzerinde Uyuşulması Gerekli Noktalar.....	57
II. SÖZLEŞMENİN MEYDANA GELMESİ.....	60
A. Öneri (İcap).....	60
a. Tanım.....	60
b. Önerinin Şartları.....	60
1. Öneri Karşı Tarafa Yöneltilmiş Olmalıdır.....	60
2. Öneri Sözleşmenin Bütün Esaslı Noktalarını Taşımaktadır.....	61
3. Öneri Ciddi ve Öneriyle Bağlı Olma Amacıyla Yapılmış Olmalıdır.....	61

c. Önerinin Bağlayıcılığı.....	63
1. Öneriyi Yapan Kabul Haberi İçin Belli Bir Süre Tayin Etmişse	64
2. Öneriyi Yapan Kabul Haberi İçin Belli Bir Süre Tayin	
Etmemişse.....	65
i. Hazırlar Arası Önerinin Bağlayıcılığı.....	65
ii. Hazır Olmayanlar Arası Önerinin Bağlayıcılığı.....	66
d. Önerinin Geri Alınması	67
e. Ölüm veya Ehliyet Kaybının Öneriye Etkisi.....	68
1. Öneriyi Yapanın Ölmesi veya Ehliyetini Kaybetmesi ..	68
2. Önerinin Yöneltildiği Kişinin Ölmesi veya Ehliyetini Kaybetmesi	69
B. Kabul.....	69
C. Sözleşmenin Kurulduğu ve Hükümlerini Doğurmaya Başladığı An.....	71
a. Hazırlar Arası Öneride	71
b. Hazır Olmayanlar Arası Öneride	71
D. İlan Yoluyla Ödül Sözü Verme.....	73
E. Ön Sözleşme (Sözleşme Yapma Vaadi)	75
F. Sebebi Gösterilmemiş Borç Tanınması (Soyut Borç İkrarı).....	78
III. SÖZLEŞMELERİN GEÇERLİLİĞİ İÇİN ARANAN ŞARTLAR	80
A. Bütün Sözleşmeler İçin Aranan Şartlar	80
a. Sözleşme Yapma Ehliyeti Bulunmalıdır.....	80
1. Tam Ehliyetlilerde Sözleşme Yapma Ehliyeti	81
2. Sınırlı (Mahdut) Ehliyetlilerde Sözleşme Yapma Ehliyeti.....	82
3. Tam Ehliyetsizlerde Sözleşme Yapma Ehliyeti	83
4. Sınırlı (Mahdut) Ehliyetsizlerde Sözleşme Yapma Ehliyeti.....	84

b. Sözleşmenin Konusu Emredici Hukuk Kurallarına, Kamu Düzenine, Genel Ahlâka, Kişilik (Şahsiyet) Haklarına Aykırı Olmamalıdır	86
c. Sözleşmenin Konusu İmkânsız Olmamalıdır	89
d. Sözleşmenin Taraflarının İrade Beyanları Sakatlanmamış (İrade Bozukluğu) Olmalıdır	90
1. Yanılma (Hata)	90
i. Açıklamada (Beyanda) Yanılma	91
aa. Sözleşmenin Niteliğinde Yanılma	91
bb. Sözleşmeye Konu Şeyde Yanılma.....	92
cc. Sözleşmenin Tarafında Yanılma.....	92
dd. Sözleşme Tarafının Şahsında Yanılma	92
ee. Miktarda Yanılma	93
ii. Saikte Yanılma	93
iii. İletmede Yanılma.....	95
iv. Esaslı Yanılmanın Sözleşmenin Geçerliliğine Etkisi	96
aa. İptal Hakkı	96
bb. Dürüstlük Kuralına Aykırılık Halinde İptal Hakkının Kullanılamaması.....	97
cc. Sözleşmenin İptali Halinde Karşı Tarafın Zararlarını Tazmin Yükümlülüğü	98
2. Aldatma (Hile).....	101
i. Genel Olarak	101
ii. Aldatmanın Şartları	101
iii. Üçüncü Kişinin Aldatması.....	103
iv. Aldatmanın Sözleşmenin Geçerliliğine Etkisi ve Tazminat.....	103
3. Korkutma (İkrah).....	104
i. Genel Olarak	104
ii. Korkutmanın Şartları.....	105
iii. Üçüncü Kişinin Korkutması.....	107
iv. Korkutmanın Sözleşmenin Geçerliliğine Etkisi ve Tazminat	107
4. İrade Bozukluklarının Sonuçları.....	109

i. Sözleşmenin İptali	109
ii. Sözleşmenin Bağlayıcı Hale Gelmesi	110
e. İrade Beyanı Muvazaalı Olmamalıdır	112
1. Genel Olarak	112
2. Muvazaanın Çeşitleri	113
i. Mutlak Muvazaa	113
ii. Nisbi Muvazaa	113
3. Muvazaalı İşlemin Hüküm ve Sonuçları	114
i. Muvazaalı İşlemin Geçersizliği	114
ii. Gizli İşlemin Geçerliliği	115
iii. İyi Niyetli Üçüncü Kişilerin Korunduğu Durumlar	117
4. Muvazaanın İspatı	118
i. Tarafların Muvazaa İddiasını İspat	118
ii. Üçüncü Kişilerin Muvazaa İddiasını İspat	119
5. Muvazaa ve İnançlı İşlemler	119
B. Bazı Sözleşmeler İçin Aranan Şartlar	121
a. Aşırı Yararlanma (Gabin) Bulunmamalıdır	121
1. Genel Olarak	121
2. Aşırı Yararlanmanın Şartları	122
i. Objektif Şart	122
ii. Sübjektif Şart	123
3. Aşırı Yararlanmanın Sonuçları	124
i. Sözleşmeyi İptal Hakkı	124
ii. Edimler Arasındaki Oransızlığın Giderilmesini Talep Hakkı	125
iii. Zarar Görenin Talep Hakkına İlişkin Süre	125
b. Şekle Uyulmalıdır	126
1. Genel Olarak Sözleşmelerde Şekil	126
2. Şeklin Geçerlilik Şartı Olması	127
i. Kanunî Geçerlilik Şekil Türleri	129
aa. Sözlü Şekil	129
bb. Yazılı Şekil	130
cc. Resmî Şekil	133

dd. Tescil	134
ee. İlan	135
ii. Şekle Bağlı Sözleşmelerin Değiştirilmesi veya Tamamlanması	135
iii. Taraflarca Kararlaştırılan Şekil	136
3. Şeklin İspat Şartı Olması	138
4. Geçerlilik (Sıhhat) Şekli ile İspat Şekli Arasındaki Farklar	138
§ 3. HUKUKİ İŞLEMLERDE HÜKÜMSÜZLÜK HALLERİ	139
I. YOKLUK	139
II. KESİN HÜKÜMSÜZLÜK (GEÇERSİZLİK)	142
A. Kesin Hükümsüzlük Sebepleri	142
B. Kesin Hükümsüzlüğün Sonuçları	143
C. Kesin Hükümsüz Hukukî İşlemlerin Dönüştürülmesi (Tahvil)	144
III. İPTAL EDİLEBİLİRLİK	145
IV. NOKSANLIK	147
V. KISMİ HÜKÜMSÜZLÜK	148
VI. NİSBİ ETKİSİZLİK	149
§ 4. GENEL İŞLEM KOŞULLARI	150
I. Tanım	150
II. Unsurları	151
A. Önceden Tek Yanlı Olarak Hazırlanmış Olma	151
B. Çok Sayıda Sözleşmede Kullanılmak Üzere Hazırlanma	151
C. Genel ve Soyut Nitelikte Hazırlanmaları	152
D. Sözleşmenin Kurulması Aşamasında Taraflardan Birinin Önceden Hazırlanan Genel İşlem Koşullarını Sözleşmenin İçeriğine Dâhil Etmesi	153
III. Genel İşlem Koşullarının Denetimi	153
A. Yürürlük (Bağlayıcılık) Denetimi	154
B. Genel İşlem Koşullarının Yorumu	157
C. Genel İşlem Şartlarının İçerik (Yargısal) Denetimi	157

D. Değişirme Yasası.....	158
§5. HUKUKİ İŞLEMLERDE TEMSİL	159
I. TEMSİL KAVRAMI.....	159
II. TEMSİLİN TÜRLERİ.....	159
A. Kanuni Temsil (Yasal Temsil) – İradî Temsil	160
a. Kanuni Temsil (Yasal Temsil).....	160
b. İradî Temsil.....	160
B. Dolaylı Temsil – Doğrudan Doğruya Temsil	160
a. Dolaylı Temsil	160
b. Doğrudan Doğruya Temsil	161
1. Genel Olarak	161
2. Doğrudan Doğruya Temsilin Şartları.....	162
i. Temsilci Temsil Yetkisine Sahip Olmalıdır	162
ii. Hukukî İşlem Temsil Olunan Adına Yapılmalıdır.....	162
3. Doğrudan Doğruya Temsilin Sonuçları.....	164
III. TEMSİL YETKİSİ.....	165
A. Genel Olarak	165
B. Temsil Yetkisinin Özellikleri.....	167
a. Temsil Yetkisi Vermede Ehliyet.....	167
b. Temsil Yetkisi Vermede Şekil	168
c. Temsil Yetkisi – Vekalet İlişkisi.....	168
C. Temsil Yetkisinin Kapsamı	170
a. Genel Olarak	170
b. Temsilcinin Kendisiyle Sözleşme Yapması – Çifte Temsil	171
c. Tek Başına Yetki – Müteselsil Yetki – Birlikte Yetki.....	172
D. Temsil Yetkisinin Sona Ermesi	173
a. Sona Erme Sebepleri.....	173
1. Temsil Yetkisinin İşin Niteliği İcabı Sona Ermesi	173
2. Temsil Yetkisinin İradî Olarak Sona Ermesi.....	174

3. Temsil Yetkisinin Kendiliğinden Sona Ermesi	174
b. Sona Ermenin Sonuçları	175
1. Temsil Yetkisinin Sona Ermesinin Hüküm İfade Ettiği An	175
2. İyiniyetli Üçüncü Kişilerin Korunması.....	176
IV. YETKİSİZ TEMSİL.....	178
A. Genel Olarak Yetkisiz Temsil.....	178
B. Yetkisiz Temsilin Sonuçları	179
a. Kural.....	179
b. Temsil Olunanın Hukukî İşlemi Onaması (İcazet Vermesi)	179
c. Temsil Olunanın Hukukî İşlemi Onamaması (İcazet Vermemesi)	180
§6. HUKUKİ İŞLEMLERDEN DOĞAN BORÇLARIN İFASI	181
I. BORÇLARIN İFASI.....	181
A. Genel Olarak	181
B. İfanın Hukukî Niteliği	181
C. Borçların İfasında Hukukî İşlem Ehliyeti	182
D. Borçların İfasında Tasarruf Yetkisi	184
II. BORÇLARIN İFASINDA TARAFLAR	185
A. İfada Borçlunun Rolü	185
a. Borçlu Tarafından İfa	185
b. Üçüncü Kişi Tarafından İfa	186
1. Genel Olarak	186
2. Borçlu ile Üçüncü Kişi Arasındaki İlişki.....	188
3. Halefiyet (Alacağın Üçüncü Kişiye Geçmesi).....	189
i. Genel Olarak	189
ii. Halefiyet Hâlleri	189
iii. Halefiyetin Hüküm ve Sonuçları.....	192
B. İfada Alacaklının Rolü	193
a. Alacaklıya veya Yetkili Temsilcisine İfa.....	193

b. Üçüncü Kişiyne İfa	194
1. Alacaklının Rızası Aranmaksızın Üçüncü Kişiyne İfa .	194
2. İfanın Üçüncü Kişiyne Yapılma Zorunluluğu	195
i. Alacaklının Rızası ile Üçüncü Kişiyne İfa Zorunluluğu	195
ii. Kanun Gereği Üçüncü Kişiyne İfa Zorunluluğu ...	197
III. İFANIN KONUSU	197
A. Genel Olarak	197
a. Kural; İfanın Konusunun Borçlanılan Edim Olması.....	197
b. İstisnalar	198
1. İfa Yerine Edim (İfa Yerini Tutan Edim-İfa Amacıyla Edim)	198
2. İfa Uğruna Edim (İfa Amacıyla Edim)	199
B. Kısmi İfa	200
a. Kural: Alacaklı Kısmi İfayı Kabul Etmek Zorunda Değildir.....	200
b. İstisna: Borcun Kısmi İfasının Mümkün Olduğu Hâller.	201
C. Çeşitli Edimlerin İfasına İlişkin Özellikler	203
a. Parça Borçlarında İfa.....	203
b. Çeşit (Cins-Nevi) Borçlarında İfa.....	203
c. Bölünemeyen Edimlerde İfa	205
d. Seçimlik Borçlarda İfa.....	206
e. Para Borçlarında İfa.....	210
1. Genel Olarak	210
2. Para Borçlarında Ülke Parasıyla İfa.....	211
3. Yabancı Para Borçlarında İfa	211
4. Değer Kaybı Karşısında Sözleşmeye Konulan Kayıtlar	214
i. Altın Değeri Kaydı.....	214
ii. Yabancı Para Değeri Kaydı.....	215
iii. Fiyat Endeksine Göre Belirleme Kaydı.....	215
5. Para Borçlarında Mahsup	215

i. Para Borcunun Tek Borç İlişkisine Dayandığı Durumlarda Mahsup	216
ii. Para Borcunun Birden Fazla Borç İlişkisine Dayandığı Durumlarda Mahsup.....	217
6. Para Borçlarında Faiz	219
i. Faiz Kavramı ve Faizin Hukukî Niteliği	219
ii. Faiz Miktarının Belirlenmesi.....	220
aa. Anapara (Kapital) Faizi.....	221
bb. Temerrüt Faizi.....	224
iii. Bileşik Faiz Yasağı.....	227
IV. İFANIN İSPATI.....	229
A. Genel Olarak.....	229
B. İfayı İspata Yarayan Vasıtalar	229
a. Makbuz.....	230
1. Makbuz İsteme Hakkı	230
2. Makbuz Vermenin Hüküm ve Sonuçları	230
b. Senet	231
1. Senedin Geri Verilmesini İsteme Hakkı	231
2. Senedin İadesine Dayalı Sonuçlar	232
3. Senedin İade Edilmemesine Dayalı Sonuçlar	232
V. İFA YERİ	233
A. İfa Yerinin Önemi.....	233
B. İfa Yerinin Belirlenmesi.....	234
a. İfa Yerinin Tarafların Anlaşmasıyla Belirlenmesi	234
b. İfa Yerinin Borçlar Kanunu Hükümlerine Göre Belirlenmesi.....	234
1. Para Borçlarında İfa Yeri.....	235
2. Parça Borçlarında İfa Yeri.....	235
3. Diğer Borçlarda İfa Yeri	236
VI. İFA ZAMANI	237
A. İfa Zamanı Kavramı ve İfa Zamanının Önemi	237
B. İfa Zamanının Belirlenmesi.....	238

a. Süreye Bağlanmamış (Muaccel) Borçlarda Derhâl İfa Kuralı	238
b. Süreye Bağlı (Müeccel) Borçlarda İfa.....	239
1. İfa Zamanının Sözleşmeyle Belirlenmesi	239
2. İfa Zamanının İşin Niteliğine Göre Belirlenmesi.....	241
3. İfa Zamanının Kanunla Belirlenmesi	241
c. İfa Sürelerinin Hesaplanması	242
C. Zamanından Önce İfa.....	244
D. Karşılıklı Borç Yükleyen Sözleşmelerde İfa.....	246
a. Kural: Aynı Zamanda İfa.....	246
b. İstisna: Taraflardan Birinin Borcunu Önce İfa Etmesi.....	246
c. Ödemezlik Def'i	247
1. Genel Olarak	247
2. Ödemezlik Def'inin Şartları.....	248
3. Ödemezlik Def'inin Kullanılması ve Sonuçları.....	250
d. Taraflardan Birinin İfa Güçsüzlüğü Hâlinde Diğer Tarafın Hakları	251
1. Genel Olarak	251
2. TBK m. 98 Hükmünden Yararlanma Şartları	251
3. TBK m. 98 Hükmünün Sağladığı İmkânlar	253
§7. BORÇLARIN İFA EDİLMEMESİNİN SONUÇLARI	254
I. BORCA AYKIRILIK HÂLLERİ	254
A. Genel Olarak	254
B. İfada Gecikme ve Borçlu Temerrüdü	255
C. Kusurlu İfa İmkânsızlığı	256
a. İmkânsızlık Kavramı	256
b. İmkânsızlığın Türleri	257
1. Sözleşmenin Yapılmasından Önceki İmkânsızlık (Önceki İmkânsızlık)	257
2. Sözleşmenin Yapılmasından Sonraki İmkânsızlık (Sonraki İmkânsızlık).....	258

c. Geçici İmkansızlık.....	261
d. Kısmi İmkansızlık.....	261
D. Borcun Gereği Gibi İfa Edilmemesi (Kötü İfa)	261
E. Sözleşme Öncesi Kusurlu Davranış (Culpa in Contrahendo)	262
II. BORCA AYKIRILIĞIN GENEL SONUÇLARI	264
A. İfa Davası ve Cebri İcra	264
a. Aynen İfa	264
b. Borcun Cebri İcrası	266
B. Borçlunun Tazminat Sorumluluğu	267
a. Tazminat Sorumluluğunun Şartları	268
1. Borca Aykırı Davranışın Varlığı	268
2. Zarar	268
3. Kusur	270
4. İliyet Bağı	271
b. Tazminatın Kapsamı	272
III. BORÇLUNUN YARDIMCI KİŞİLERİN FİLLERİNDEN SORUMLULUĞU	273
A. Sorumluluğun Şartları	273
B. Sorumluluğun Sonuçları	276
IV. BORCA AYKIRILIKTAN DOLAYI SORUMSUZLUK ANLAŞMALARI.....	277
A. Borçlunun Borca Aykırılıktan Dolayı Sorumsuzluk Anlaşması	278
B. Borçlunun Yardımcı Kişilerin Fiillerinden Dolayı Sorumsuzluk Anlaşması.....	279
V. BORCUN ALACAKLI YÜZÜNDEN İFA EDİLEMESİ ve SONUÇLARI.....	280
A. Alacaklı Temerrüdü	280
a. Şartları	280
b. Hüküm ve Sonuçları	282

1. Bir Şeyin Teslimine İlişkin Edimlerde.....	282
i. Malı Tevdi Hakkı	282
ii. Malı Satarak Bedelini Tevdi Hakkı.....	284
2. Diğer Edimlerde	285
B. Alacaklı Yüzünden Borcun İfa Edilemediği Diğer Hâller.....	286
VI. BORÇLUNUN TEMERRÜDÜ.....	287
A. Genel Olarak	287
B. Borçlunun Temerrüdünün Şartları.....	287
a. Borcun İfası Hala Mümkün Olmalıdır.	288
b. Borç Muaccel Olmalıdır.....	288
c. Alacaklı Borçluya İhtarda Bulunmalıdır.....	289
C. Borçlunun Temerrüdünün Hukukî Sonuçları.....	292
a. Temerrüdün Genel Sonuçları.....	292
1. Aynen İfa Yükümlülüğünün Devam Etmesi.....	292
2. Gecikme Tazminatı.....	292
3. Beklenmedik Hâlden (Kazadan) Sorumluluk.....	294
b. Temerrüdün Para Borçlarına İlişkin Sonuçları.....	295
1. Temerrüt Faizi (Geçmiş Günler Faizi)	295
2. Aşkın (Munzam) Zararın Tazmini.....	297
c. Temerrüdün Karşılıklı Borç Yükleyen Sözleşmelere İlişkin Sonuçları.....	299
1. Genel Olarak	299
2. Uygun Süre (Mehil) Verilmesi	300
3. Uygun Süre Verilmesine (Mehile) Gerek Olmayan Hâller	302
4. Mehil Sonunda Borcun İfa Edilmemesi Üzerine Alacaklının Hakları.....	303
i. Aynen İfa ve Gecikme Tazminatının İstenmesi... 304	
ii. İfadan Vazgeçerek Müsbet Zararın İstenmesi	305
5. Müsbet zararın özellikleri:	305
i. Sözleşmeden Dönerek Menfi Zararın İstenmesi. 306	
6. Menfi zararın özellikleri:.....	307

- d. Sürekli Edimli Sözleşmelerde Temerrüt ve Sonuçları..... 309
- e. Kısmi Temerrüt ve Sonuçları 309

İKİNCİ KISIM

HAKSIZ FİİLLERDEN DOĞAN BORÇLAR

§ 1. GENEL OLARAK HAKSIZ FİİLLER.....	311
§ 2. HAKSIZ FİİLİN UNSURLARI.....	313
I. HUKUKA AYKIRI FİİL.....	313
A. Genel Olarak.....	313
B. Fiilin Hukuka Aykırılığını Ortadan Kaldıran Durumlar	314
a. Kanunun Verdiği Yetkiye Dayanan Zor Kullanma Yetkisi.....	315
b. Özel Hukuktan Doğan Bir Hakkın Kullanılması	315
c. Zarar Görenin Rızası	315
d. Bilimsel Eleştiriler	317
e. Kendi Hakkını Koruma Amaçlı Kuvvet Kullanımı	317
f. Haklı Savunma (Meşru Müdafaa)	317
g. Zorda Kalma (İztırar) Hâli.....	319
C. Ahlâka Aykırı Fiilden Sorumluluk	320
II. ZARAR	321
A. Genel Olarak	321
B. Maddî Zarar - Manevi Zarar.....	322
C. Zarara İlişkin Ayrımlar	322
a. Fiili Zarar - Mahrum Kalınan Kâr	322
b. Doğrudan Zarar - Dolaylı Zarar - Yansıma Zarar	323
c. Mevcut Zarar-Müstakbel Zarar - Muhtemel Zarar	324
III. KUSUR	325
A. Genel Olarak	325
B. Kusurun Çeşitleri	325
a. Kast	326

b. İhmal.....	326
C. Kusur Ehliyeti (Haksız Fiil Ehliyeti).....	327
IV. İLLİYET BAĞI.....	328
A. Genel Olarak.....	328
B. Uygun İlliyet Bağı Teorisi.....	329
C. İlliyet Bağının Kesilmesi	330
D. Farazi İlliyet (Önüne Geçilen İlliyet).....	331
E. Birden Çok Sebep ve İlliyet Bağının Çeşitleri	332
a. Ortak İlliyet	332
b. Yarışan (Birlikte) İlliyet.....	332
c. Seçimlik (Alternatif) İlliyet.....	333
§3. KUSURSUZ SORUMLULUK HÂLLERİ.....	334
I. GENEL OLARAK	334
II. HAKKANİYET SORUMLULUĞU	336
III. ÖZEN SORUMLULUĞU	336
A. Adam Çalıştıranın (İstihdam Edenlerin) Sorumluluğu (TBK m. 66)	336
1. Genel Olarak	336
2. Sorumluluğun Şartları	337
3. Sorumluluk Karinesinin Çürütülmesi (Kurtuluş Beyyinesi)	338
4. Rücu (Başvuru) Hakkı	339
5. Adam Çalıştıranın Sorumluluğu ile Yardımcı Kişilerin Fiillerinden Sorumluluğun Karşılaştırılması	340
B. Hayvan Bulunduranın Sorumluluğu (TBK m. 67).....	342
C. Ev Başkanının Sorumluluğu (TMK m. 369)	343
D. Yapı Malikinin Sorumluluğu	344
E. Taşınmaz Malikinin Sorumluluğu (TMK m. 730).....	347
F. Tapu Sicilinin Tutulmasından Dolayı Devletin Sorumluluğu (TMK m. 1007)	349

IV. TEHLİKE SORUMLULUĞU	351
A. Genel Olarak	351
B. Karayolları Trafik Kanunu'na Göre Sorumluluk.....	352
1. Genel Olarak	352
2. İşletilen Motorlu Aracın Sebep Olduğu Zarardan Sorumluluk	353
a. KTK m. 85/I'de Düzenlenen Sorumluluğun Uygulama Alanı	353
b. KTK m. 85/I'de Düzenlenen Sorumluluğun Şartları	354
1. Zamanaşımı	357
2. İşletilme Hâlinde Olmayan Aracın Sebep Olduğu Trafik Kazasından Sorumluluk	357
3. Trafik Kazasında Yardım Edenlerin Zararlarından Sorumluluk	358
4. Genel Hükümlere Tâbi Tutulan Sorumluluklar	359
§4. BİRDEN FAZLA KİMSENİN AYNI ZARARDAN SORUMLULUĞU	360
I. BİRDEN FAZLA KİMSENİN BİRLİKTE BİR ZARARA SEBEP OLMASINDA DIŞ İLİŞKİ	360
II. BİRDEN FAZLA KİMSENİN BİRLİKTE BİR ZARARA SEBEP OLMASINDA İÇ İLİŞKİ	362
§5. MADDİ VE MANEVİ ZARARLARIN TAZMİNİ.....	363
I. MADDİ ZARARIN TAZMİNİ.....	363
A. Maddî Zararın Şekli ve İspatı	363
B. Maddî Tazminatın Kapsamının Belirlenmesinde Dikkate Alınacak Unsurlar	364
a. Uğranılan Zarar	364
b. Kusurun Ağırlık Derecesi	366
c. Zarar Görenin Birlikte Kusuru	366
d. Failin Ekonomik Durumu	367
e. Durum ve Şartlar	367
C. Özel Hâllerde Maddî Zararın Kapsamının Belirlenmesi.....	367

a. Ölüm Hâlinde Tazminatın Kapsamı	367
b. Bedensel Zarar Hâlinde Tazminatın Kapsamı.....	369
c. Haksız Rekabet Hâlinde Tazminatın Kapsamı.....	369
II. MANEVİ ZARARIN TAZMİNİ	370
A. Genel Olarak	370
B. Manevi Tazminatın Koşulu Olarak Manevi Zarar	370
a. Kişisel Varlığa Saldırı Hâlinde Manevi Zarar	371
1. Vücut Bütünlüğüne Yönelik Saldırı Hâlinde.....	371
2. Vücut Bütünlüğü Dışında Kişilik Hakkının Zedelenmesi Hâlinde	372
b. Mal Varlığına Yönelik Saldırı Hâlinde Manevi Zarar	372
III. MADDİ VE MANEVİ TAZMİNATTA ZAMANAŞIMI	373
§1. SEBEPSİZ ZENGİNLEŞME KAVRAMI	375
§2. SEBEPSİZ ZENGİNLEŞMENİN ŞARTLARI	375
I. ZENGİNLEŞME.....	375
II. FAKİRLEŞME.....	377
III. İLLİYET BAĞI.....	377
IV. HAKLI BİR SEBEBİN BULUNMAMASI	378
§3. SEBEPSİZ ZENGİNLEŞMENİN HÜKÜM ve SONUÇLARI.....	383
I. GERİ VERME BORCU	383
II. MASRAFLARIN ÖDENMESİ.....	385
III. ZAMANAŞIMI ve DEF'İ HAKKI.....	386

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BORÇLARIN VE BORÇ İLİŞKİLERİNİN SONA ERMESİ, ZAMANAŞIMI

§1. GENEL OLARAK.....	387
§2. İBRA	387
§3. YENİLEME (TECDİT)	390
I. GENEL OLARAK	390

II. YENİLEMENİN ŞARTLARI.....	391
III. YENİLEMENİN SONUÇLARI.....	392
§4. BİRLEŞME	392
§5. İFA İMKÂNSIZLIĞI (KUSURSUZ İFA İMKÂNSIZLIĞI).....	393
I. TAM İFA İMKÂNSIZLIĞI.....	393
II. KISMİ İFA İMKÂNSIZLIĞI	395
III. AŞIRI İFA GÜÇLÜĞÜ	395
§6. TAKAS	397
I. GENEL OLARAK	397
II. TAKASIN ŞARTLARI	398
III. TEK TARAFLI BEYANLA TAKASI MÜMKÜN OLMAYAN ALACAKLAR.....	401
§7. ZAMANAŞIMI.....	401
I. GENEL OLARAK	401
II. KANUNDA ÖNGÖRÜLEN ZAMANAŞIMI SÜRELERİ	403
A. On Yıllık Zamanaşımı Süresi	403
B. Beş Yıllık Zamanaşımı Süresi	403
III. ZAMANAŞIMI SÜRELERİNİN BAŞLAMASI ve HESAPLANMASI	403
IV. ZAMANAŞIMININ DURMASI.....	404
V. ZAMANAŞIMININ KESİLMESİ.....	405
A. Genel Olarak	405
B. Zamanaşımını Kesen Sebepler	405
a. Borçlunun Fiiliyle Zamanaşımının Kesilmesi	406
b. Alacaklının Fiili İle Zamanaşımının Kesilmesi.....	406
c. Yargılamaya veya Hâkim Kararına Bağlı Olarak Zamanaşımının Kesilmesi	407
C. Zamanaşımının Kesilmesinin Sonuçları.....	407
a. Süre Yönünden Kesilmenin Sonuçları	407
b. İlgili Kişiler Yönünden Kesilmenin Sonuçları	409
VI. ZAMANAŞIMINA İLİŞKİN BAZI ÖZEL HALLER	409

VII. ZAMANAŞIMININ SONUÇLARI	411
------------------------------------	-----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BORÇ İLİŞKİLERİNDE ÖZEL DURUMLAR

§1. MÜTESELSİL BORÇLAR.....	413
I. MÜTESELSİL BORÇLULUK KAVRAMI.....	413
II. MÜTESELSİL BORÇLULUĞUN HÜKÜMLERİ.....	415
§2. MÜTESELSİL ALACAKLILIK.....	419
§3. KOŞULLAR.....	421
I. KOŞUL KAVRAMI.....	421
II. KOŞULUN ÇEŞİTLERİ	422
1. Geciktirici (Taliki) Koşul	422
A. Bozucu (İnfisahı) Koşul.....	424
III. KOŞULUN SONUÇLARI.....	425
§4. BAĞLANMA PARASI, CAYMA PARASI.....	427
I. BAĞLANMA PARASI (PAY AKÇESİ)	427
II. CAYMA PARASI.....	427
§5. CEZA KOŞULU (CEZAÎ ŞART).....	428
I. KAVRAM	428
II. CEZA KOŞULUNUN ÇEŞİTLERİ	430
A. Seçimlik Ceza Koşulu.....	430
B. İfaya Eklenen Ceza Koşulu.....	431
C. Dönme (Cayma) Cezası	432
III. CEZA KOŞULUNUN HÜKÜMLERİ.....	432
§6. ÜÇÜNCÜ KİŞİ YARARINA SÖZLEŞME	434
§7. ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN FİİLİNİ ÜSTLENME.....	437

BEŞİNCİ BÖLÜM
ALACAĞIN DEVRİ, BORCUN
ÜSTLENİLMESİ, SÖZLEŞMENİN DEVRİ
VE SÖZLEŞMEYE KATILMA

§ 1. ALACAĞIN DEVRİ	439
I. GENEL OLARAK	439
II. ALACAĞIN DEVRİNİN ŞARTLARI	440
III. ALACAĞIN DEVRİNİN HUKUKÎ SONUÇLARI	442
§ 2. BORCUN ÜSTLENİLMESİ	446
I. GENEL OLARAK	446
II. BORCUN ÜSTLENİLMESİNİN HUKUKÎ SONUÇLARI ...	448
III. BORCA KATILMA	449
§ 3. SÖZLEŞMENİN DEVRİ	450
§ 4. SÖZLEŞMEYE KATILMA	451
I. GENEL OLARAK	451
II. ŞEKLİ	453
III. SÖZLEŞMEYE KATILMANIN HÜKÜM ve SONUÇLARI ...	454

ALTINCI BÖLÜM
DENEME SINAVLARI

I. DENEME SINAVI	457
I. DENEME SINAVININ ÇÖZÜMLERİ	483
II. DENEME SINAVI	495
II. DENEME SINAVININ ÇÖZÜMLERİ	508
III. DENEME SINAVI	516
III. DENEME SINAVININ ÇÖZÜMLERİ	528
IV. DENEME SINAVI	535
IV. DENEME SINAVININ ÇÖZÜMLERİ	547
V. DENEME SINAVI	556

V. DENEME SINAVININ ÇÖZÜMLERİ.....	569
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	581